

Nyomdászportrék – Balla Endre

„A TÖKÉLETES MUNKA TITKA AZ ÉLVEZET, AMIT TALÁLUNK BENNE.” (Arisztotelész)

Dr. Garáné Bardóczy Irén

Sokoldalú nyomdász, a szabad árformába tartozó, költségtípusú árrendszer nyomdaipari kidolgozásának és bevezetésének egyik vezéralakja, a keleti, majd nyugati piacra irányuló, minőségigényes könyvexport megvalósításának úttörője, sikeres könyvkiadó. A 20. század harmadik negyedében mindez a napjainkban nyolcvanöt éves Balla Endre tevékenységének részét képezte. Az elhivatott, sokoldalúan képzett szakember kalandos utakon jutott el aktív pályafutása csúcsára, és lett a Kossuth Nyomda ismert és elismert kereskedelmi igazgatója.

Szülői kívánságra érettségi után a miskolci jogi akadémián tanult, majd a család 1940-ben Budapestre költözött, így a kevésbé kedvelt jogi tanulmányok abbamaradtak. Ismerősök javaslatára – és segítségével – a Bank utcai Márkus Nyomdába betűszedő tanulónak szegődött, ahol kiváló mesterek irányítása mellett lehetővé vált számára, hogy a nyomdászszakma teljes vertikumát megismerje.

A szakmunkásvizsga (akkor segédvizsga) letétele után néhány nappal megkapta katonai behívóját, amely három évre elszakította tanult és megszeretett szakmájától. Leszerelését követően 1945-ben jelentkezett korábbi munkahelyén, a Márkus Nyomdában, ahol a fennálló munkaellátottsági nehézségek miatt nem igazán örültek visszatérének.

Tudomására jutott, hogy az Ó utcában lévő Markovits Nyomdába szakképzett üzemvezetőt keresnek. Hogy megfeleljen az előírásoknak, mestervizsgát tett. A nyomda üzemvezetőjeként új feladatkörökkel ismerkedett meg, mint pl. a munkaszervezés, kalkuláció, anyagbeszerzés stb. 1949-ben, a Markovits Nyomda államosítását követően új munkahelyet kellett keresen.

Pályafutását a Gerlőczy utcában működő Székesszékesfővárosi Nyomdában (később Akadémiai Nyomda) betűszedőként folytatta. 1950-ben a Népszava Kiadó műszaki vezetői feladatainak ellátására

kapott megbízást. Négy évig dolgozott ebben a beosztásban, majd egy váratlan racionalizálást követően ismét munkahelyet keresett és talált, amely fordulópontot jelentett az életében.

1954-ben – egy merész pályamódosítással – a Szikra (később Kossuth) Nyomda utókalkulációjában kezdett dolgozni. Elvégezte a szükséges iskolákat, megtanulta a számvitelt, képesített könyvelői vizsgát tett. Az új munkakörhöz szükséges és megszerzett ismeretek nagymértékben segítették további szakmai pályafutását. Később nyomdán belül a gyártásszervezés lett a feladata, amelyhez további szakmai és szervezési, gazdasági ismeretek sikeres megszerzésére volt lehetősége.

A Kossuth Nyomda akkori vezérigazgatója, a magyar nyomdászat 20. századi történetének egyik

kiemelkedő alakja, Lengyel Lajos volt, aki nyomdászként, művészként, a tipográfia és grafika mestereként írta be nevét a szakma történetébe. Vezetése alatt a Kossuth Nyomda ismert és elismert, magas minőségi színvonalon, elsősorban könyvgyártó nyomdaüzemmé vált.

Nem volt véletlen, hogy a központi irányítás az 1960-as évek első felében az exportra készülő minőségigényes könyvek gyártóbázisának a Kossuth Nyomdat jelölte ki. Lengyel Lajos Balla Endrét bízta meg az exportfeladatok irányításával. Az exportpiacon való eredményes akvizíciós munkáját, a potenciális megrendelőkkel való kapcsolatfelvételt és a tárgyalások lebonyolítását jelentős mértékben segítette Balla Endre német és angol nyelvtudása.

A nyomdaipari export indításának első lépése a keleti régiókba irányuló (ún. szocialista) export volt, amelyet túlnyomórészt az erre a feladatra kijelölt szovjet könyvkiadó megrendelésére készítették. Majd 1968 után lehetőség nyílt a nyugati könyvexportra is. A nyugat-európai könyvpiacon végzett kereskedelmi munka óhatatlanul a fejlett nyugati nyomdákmal való kapcsolatfelvételt is lehetővé, egyes esetekben szükségessé tette. Ezáltal lehetőség nyílt olyan technikák és technológiák megismerésére, amelyek hazai bevezetésére csak nyolc-tíz évvel később kerülhetett sor. Az általa begyűjtött szakmai prognózisok sok esetben hozzásegítették a Kossuth Nyomdat a korszerű technológiai fejlesztések megvalósításához, európai szintű technikák kiválasztásához a beruházások keretén belül.

1981-ben, hatvanéves korában a Kossuth Nyomda kereskedelmi igazgatójaként ment nyugdíjba. Ebből az alkalomból a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetésben részesült. Ezzel a momentummal azonban szakmai tevékenysége nem szűnt meg, csupán módosult szinten folytatódott tovább, melynek középpontjában továbbra is a mives könyv iránti szeretet maradt.

Ebben az időben alakult Benkő István, az Alföldi Nyomda vezérigazgatója kezdeményezésére

az Exako, amelyet az Alföldi-, a Kner- és az Offset Nyomda tőkés exportjának bonyolítását végző feladatok ellátására hoztak létre. A szervezet tagvállalatai az Exako vezetésére Balla Endrét kérték fel – hasznosítva nyelvtudását, az exportgyártásban és -bonyolításban szerzett évtizedes gyakorlatát. 1985-ben a Walt Disney-filmek, -könyvek és -folyóiratok Magyarországra szakosodott kiadására megalakult Egmont Pannónia Kft.-nek szakmai tanácsadója volt.

1990-ben Drucker Tibor, a Téka Könyvértékesítő Vállalat igazgatója megalapította a Dunakönyv Kiadót. Kezdetben a műszaki vezetői, később az ügyvezető igazgatói feladatok ellátására Balla Endrét kérte fel, amely munkakört 1995-ig látta el. Saját bevallása szerint, ennél szebb feladatot nem is kaphatott volna. Magas tartalmi, esztétikai és minőségi színvonalú könyvek kiadására vállalkoztak. Néhány ezek közül: Európa száz legszebb kolostorát vagy katedrálisát bemutató, színes illusztrációban gazdag könyvek, Lotz Károly, Borsos Miklós vagy a magyar tájfestészet legszebb alkotásai, öt földrész földrajzát, történelmét, kultúráját magában foglaló könyvek. Balla Endre életműve tervezői, tipográfusi munkájával vált teljessé. Pályája során nagy örömmel tervezett könyveket, borítókat, folyóiratokat.

Sokrétű könyvkiadói ismereteit kamatoztatva az IP Verlag München német könyvkiadó megbízásából az általuk kiadott könyvek magyarországi kiadók felé történő értékesítését és „magyarítását”, valamint a felhasználói joggal kapcsolatos feladatokat végezte. Napjainkban is töretlen szakmai érdeklődése, tevékenyen részt vesz az Ex Libris Kiadó Kft. munkájában.

Balla Endre nyomdaiparral kötött sikeres és eredményes „házassága” magánéletében is megvalósult. Feleségét a Markovits Nyomdában ismerte meg, így az otthon légkörét is a nyomdászat, a szép könyvek iránti szeretet hatotta át. Nem volt kétséges, hogy lányai (Zsuzsa és Judit) is „szakma közeli” pályát választanak. Mindketten könyvkiadónál dolgoztak.